

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-01-078S

СИЛАБУС освітнього компоненту		SYLLABUS	
Економіка підприємства		Business Economics	
Шифр за ОП	OK33	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: bachelor's (first)	
Галузь знань: Аграрні науки та продовольство	20	Fields of knowledge: Agricultural sciences and food	
Спеціальність Агроінженерія	208	Speciality Agricultural engineering	
Освітня програма: Агроінженерія		Educational Program: Agricultural engineering	

РІВНЕ – 2023

Силабус освітнього компоненту «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Агроінженерія» спеціальності 208 «Агроінженерія». Рівне. НУВГП. 2023. 10 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/16838>

Розробник силабусу:

Костриченко В. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Силабус схвалений на засіданні кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Протокол №16 від "09" червня 2023 року

Завідувач кафедри:

е-підпис Кушнір Н. Б., к.е.н., професор

Керівник (гарант) ОП:

е-підпис Бундза О.З., к.т.н., доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННМІ
Протокол № 9 від “ 20 ” червня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННМІ:

е-підпис Марчук М.М., к.т.н., професор

Попередня версія силабусу (вказати шифр) публікується вперше

© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА освітнього компоненту «Економіка підприємства»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Агроінженерія
Спеціальність	208 «Агроінженерія»
Рік навчання, семестр	4-й, 7-й семестр/ 5-й, 9-й семестр
Кількість кредитів	3
Лекції:	16/2 години
Практичні заняття:	16/4 години
Самостійна робота:	58/84 годин
Курсова робота:	-
Форма навчання	денна/ заочна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	
Лектор	 Костриченко Валентина Михайлівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу Національного університету водного господарства та природокористування
Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/
ORCID	0000-0003-4210 6105

Канали комунікації

v.m.kostrychenko@nuwm.edu.ua
Актуальні оголошення на сторінці навчального компонента в системі MOODLE
<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1427>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Мета та завдання

«Економіка підприємства» є обов'язковим освітнім компонентом підготовки бакалавра з агроінженерії і орієнтований на опанування здобувачами вищої освіти економічних знань щодо загальних засад підприємництва та специфіки господарювання сучасних агропромислових підприємств.

Метою вивчення дисципліни є сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей економічного спрямування.

Завдання дисципліни:

- формування вільного володіння категоріальним апаратом;
- вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій та прийняття ефективних рішень;
- набуття практичних навичок розрахунку та оцінювання техніко-економічної ефективності інженерних рішень;
- підвищення економічної культури фахівця з агроінженерії.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/user/index.php?id=1426>
<https://ep3.nuwm.edu.ua/16838/>

Передумови вивчення (місце освітнього компонента в структурно-логічній схемі)

Передумови вивчення забезпечують такі навчальні дисципліни: «Вища математика», «Машиновикористання в рослинництві та тваринництві», «Логістика в агропромисловому комплексі», «Технологія вирощування та переробки сільськогосподарської продукції».

Компетентності

СК13. Здатність організувати роботу та забезпечувати адміністративне управління виробничими підрозділами, які здійснюють технічне забезпечення агропромислового виробництва відповідно до реалізації правових вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці; аналізувати показники техногенних та природних небезпек, а також планувати і виконувати відповідні захисні заходи.

СК14. Здатність здійснювати економічне обґрунтування доцільності застосування технологій та технічних засобів в агропромисловому виробництві, інженерно-технічних заходів з підтримання машинно-тракторного парку, фермської та іншої сільськогосподарської техніки в працездатному стані.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПН 8. Оцінювати та аргументувати значимість отриманих результатів випробувань сільськогосподарської техніки.

ПН 17. Вибирати та застосовувати механізовані технології відповідно до агрокліматичних умов та обґрунтовувати технології за економічними та якісними критеріями.

ПН 23. Аналізувати ринок продукції та сільськогосподарської техніки. Складати бізнес-плани виробництва сільськогосподарської продукції. Виконувати економічне обґрунтування технологічних процесів, технологій, матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва. Застосовувати методи управління проектами виробництва продукції рослинництва та тваринництва.

Структура та зміст освітнього компонента

Лекцій – 16/2 год. Практичні – 16/4 год. Самостійна робота – 58/84 год.

Методи та технології навчання: Лекції, презентації, обговорення, ситуаційні дослідження

Засоби навчання: Мультимедіа, проекційна апаратура, інформаційно-комунікаційні системи, програмне забезпечення

Лекційні та практичні заняття

Тема

Кількість годин, результати навчання, література	Зміст тем
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	
лекцій – 2 год. практ. – 2 год. РН8, РН17, РН23 Література: [1,5,6,10,11,15]	Поняття підприємства, мета, ознаки та його основні функції. Класифікація підприємств. Види та форми об'єднань підприємств. Галузеві особливості функціонування підприємства. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства.
Тема 2. Економічна діяльність підприємства	
лекцій – 2 год. практ. – 2 год. РН8, РН17, РН23 Література: [1,5,6,10,11,15]	Поняття економічної діяльності. Види економічної діяльності. Виробнича діяльність. Науково-дослідна і проектно-конструкторська діяльність. Інноваційна діяльність. Поняття інновацій та їх класифікація. Торгово-маркетингова діяльність. Інвестиційна діяльність. Поняття інвестицій та їх види. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проєктів.
Тема 3. Основи підприємництва	
лекцій – 2 год. практ. – 2 год. РН8, РН17, РН23 Література: [1,7,8,13,14]	Сутність підприємництва та його роль в економіці. Організаційно-економічні форми підприємництва. Види підприємницької діяльності. Суб'єкти та об'єкти підприємництва.
Тема 4. Ресурси агропромислового підприємства та їх використання	
лекцій – 4 год. практ. – 4 год. РН8, РН17, РН23 Література: [2,3,4,9,12]	Основні засоби підприємства. Сутність, склад і структура основних засобів. Знос основних засобів та амортизація. Показники використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів. Оборотні фонди підприємства. Сутність, склад і структура оборотних фондів та оборотних коштів підприємства. Особливості структури оборотних коштів агропромислового підприємства. Джерела формування оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних фондів та оборотних коштів. Персонал підприємства. Сутність, склад та структура промислово-виробничого персоналу підприємства. Продуктивність праці робітника: сутність, методи вимірювання та шляхи її підвищення. Форми та системи оплати праці.
Тема 5. Витрати виробництва та собівартість продукції агропромислового підприємства	
лекцій – 2 год. практ. – 2 год. РН8, РН17, РН23	Сутність та класифікація витрат підприємства. Собівартість продукції. Склад і структура собівартості продукції. Види собівартості продукції. Основні напрямки

Література: [2,3,4,9,12]

зниження витрат агропромислового підприємства та собівартості продукції.

Тема 6. Фінансово-економічні результати господарської діяльності агропромислового підприємства

лекцій – 4 год.
практ. – 4 год.
РН8, РН17, РН23
Література: [2,3,4,9,12]

Система економічних показників діяльності підприємства. Абсолютні та відносні економічні показники діяльності підприємства. Вартісна оцінка продукції підприємства. Сутнісна характеристика ціни. Види цін на продукцію. Методи ціноутворення на продукцію.

Прибуток підприємства, поняття та види. Формування та розподіл балансового і чистого прибутку підприємства. Поняття та види рентабельності. Ефективність технологічних процесів. Основні фактори підвищення рентабельності виробництва (діяльності агропромислового підприємства).

Форми та методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій: використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті; проводиться дискусійне обговорення проблемних питань.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, а також періодичних видань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, метод мозкового штурму, метод вільних асоціацій, метод обговорення тематичних зображень, метод "переваги та недоліки", метод "Робота в мережі".

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекції друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. На початку проведення міні-лекції за вказаними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб і презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань. Однією з позитивних рис презентації та її переваг за умови використання в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти під час роботи в певній малій групі.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і

переконання, виробляють вміння формулювати думки и висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Обговорення тематичних зображень дає змогу візуально сприймати інформацію, сприяє розвитку асоціативного мислення та кращому засвоєнню матеріалу.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

-технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук;
-програмне забезпечення: MS Windows, доступ до Інтернет;
-програмне забезпечення: система дистанційного навчання Moodle.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролі знань, а також вчасно виконати практичні завдання. В результаті можна отримати такі обов'язкові бали:

– 60 балів - за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять та інших поточних завдань, що становить поточну (практичну) складову його оцінки;
– 40 балів – модульні контролі (20+20).

Всього 100 балів.

Шкала оцінювання наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1427>.

Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни. Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>.

Модульний контроль проходить у формі тестування на університетській платформі MOODLE.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. Основи підприємництва: Підручник. Житомир: ЖДТУ, 2019. 493 с.

URL:https://nung.edu.ua/files/attachments/osnovi_pidp_bilyak_ta_insh.pdf

2. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій / Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с.

3. Кудлай В.Г. Економіка і організація агробізнесу [Електронний ресурс] : Практикум. К. : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2020. 211 с.

Допоміжна література

4. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник . К. : КНЕУ, 2013. 779 с.

5. Балацький Є.О., Дутченко О.М., Шамота Г.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. 154 с.

6. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.С. Економіка підприємства: Навчальний посібник. Львів, 2018. 290 с.

7. Васильєва Л. М. Поняття і сутність підприємництва.

URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Vddau/2010_1/pdf/38.pdf

8. Гой І.В., Смелянська Т.П., Основи підприємницької діяльності. Навчально-методичний посібник. Хмельницький, 2012. 245 с.

9. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: навч. посіб. / за ред. С.Ф. Покропивного. КНЕУ. К. : КНЕУ, 2000. 328 с.

10. Економіка підприємства: підруч. / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. К. : КНЕУ, 2006. 528 с.

11. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.М. Бандурка, Є.В. Ковальов, М.А. Садиков, О.С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с.

12. Економіка сільського господарства: Навчальний посібник / С. М. Рогач, Н. М. Суліма, Т. А. Гуцул, Л.А. Ільків, Л. В. Ярема. Київ: ЦП "Компринт", 2020. 546 с.

13. Іванюта С.М., Іванюта В.Ф. Підприємництво і бізнес-культура: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 288 с.

14. Колесник Т. М., Демидова О. С., Колесник Д. А. Історія розвитку підприємництва. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-1_0-pages-332_334.pdf

15. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посібник. К.: МАУП, 2017. 108 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV : Редакція від 19.01.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>

2. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010. URL: <http://search.ligazakon.ua>

3. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004. URL: <http://search.ligazakon.ua>

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 03.02.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-VI>

5. Про інвестиційну діяльність (із змінами) : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 06.12.2012). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

6. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 31.01.2012. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2nsf/link1/JF73M001.html

7. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року. Розпорядження Кабінету міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250167535>

8. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Національного університету водного господарства та природокористування. URL : <https://ep3.nuwm.edu.ua/>

9. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК-7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Дедлайни та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Оголошення стосовно дедлайнів здачі частин навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE за календарем.

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>.

Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно з відповідним Положенням: <https://nuwm.edu.ua/files/1299/--/2012/-----.pdf>.

Зокрема, здобувачі вищої освіти можуть самостійно проходити онлайн-курси на таких навчальних платформах, як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших, для наступного перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з програмними результатами даного освітнього компоненту, які зазначені вище, та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, передбачає позбавлення студента подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Студент зобов'язаний дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП, який встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в університеті, та якими вони мають керуватися у своїй діяльності: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4917/1/Кодекс%20честі%20студентів%20зах.pdf>.

Принципи доброчесності у НУВГП та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та положеннями відділу якості освіти НУВГП.

Сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: <https://naqa.gov.ua/>

Відділ якості освіти НУВГП: <https://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/vyo->

Документи з Академічної доброчесності викладені на сайті університету <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Вимоги до відвідування

Лекції та практичні заняття відбуваються в офлайн або онлайн режимі згідно розкладу.

Консультації будуть проводитися онлайн за допомогою Google Meet за кодом у домовлений зі студентами час.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в онлайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із керівником курсу.

Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно в навчальних цілях з даної дисципліни.

Лектор

Костриченко В.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Автор
Доцент кафедри економіки
підприємства і міжнародного бізнесу

Валентина КОСТРИЧЕНКО

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №534 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECF.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000807E2D0054327D00